

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

**МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ САМОСТІЙНОЇ
РОБОТИ СТУДЕНТІВ
з дисципліни
“ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ
БАНКІВСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ”
(для спеціалістів)**

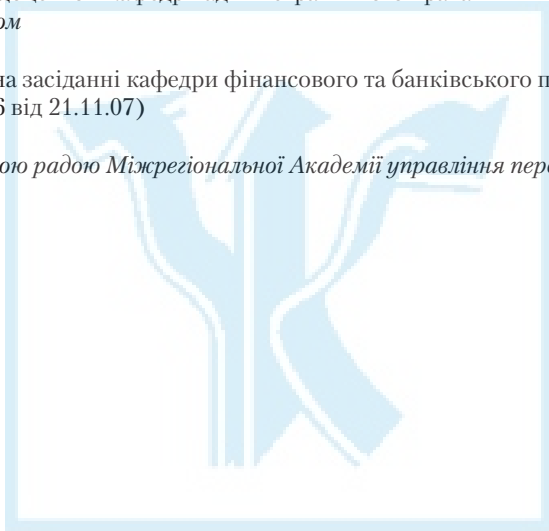
МАУП

Київ
ДП «Видавничий дім «Персонал»
2009

Підготовлено доцентом кафедри адміністративного права
В. А. Бортником

Затверджено на засіданні кафедри фінансового та банківського права
(протокол № 6 від 21.11.07)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

Бортник В. А. Методичні матеріали щодо забезпечення самостійної роботи студентів з дисципліни “Правове регулювання банківської діяльності” (для спеціалістів). — К.: ДП «Вид. дім «Персонал», 2009. — 28 с.

Методичні матеріали містять пояснювальну записку, зміст самостійної роботи з дисципліни “Правове регулювання банківської діяльності”, питання для самоконтролю, а також список літератури.

© Міжрегіональна Академія
управління персоналом (МАУП), 2009
© ДП «Видавничий дім «Персонал», 2009

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Самостійна робота студентів є складовою навчального процесу, основним засобом опанування навчального матеріалу в час, вільний від обов'язкових навчальних занять.

Мета самостійної роботи студентів з дисципліни “Правове регулювання банківської діяльності” — сприяти засвоєнню в повному обсязі навчальної програми та формуванню самостійності як особистісної риси та важливої професійної якості, сутність якої полягає в умінні систематизувати, планувати та контролювати власну діяльність.

Завдання самостійної роботи студентів з дисципліни “Правове регулювання банківської діяльності” — засвоєння відповідних знань, їх закріплення та систематизація, а також їх застосування при виконанні практичних завдань. Самостійна робота забезпечує підготовку студентів до поточних аудиторних занять.

Зміст самостійної роботи студентів з дисципліни “Правове регулювання банківської діяльності” визначається навчальною програмою цієї дисципліни, а також цими методичними матеріалами.

Основними формами самостійної роботи студентів з дисципліни “Правове регулювання банківської діяльності” є:

- 1) опрацювання прослуханого лекційного матеріалу, обов'язкових та додаткових літературних джерел;
- 2) вивчення окремих тем або питань, передбачених для самостійного опрацювання;
- 3) виконання домашніх завдань;
- 4) виконання та письмове оформлення задач, схем, порівняльних таблиць та інших робіт;
- 5) підготовка до практичних занять;
- 6) підготовка до різних форм поточного контролю;
- 7) пошук та огляд літературних джерел за заданою проблематикою;
- 8) написання реферату за заданою проблематикою;
- 9) аналітичний розгляд наукової публікації;
- 10) підготовка контрольної роботи.

У процесі самостійної підготовки до практичних занять студенти повинні опрацювати прослуханий лекційний матеріал, всебічно розглянути зміст питань, що виносяться на заняття, опрацювати навчальну літературу, відповідні нормативно-правові акти. Перевірку засвоєння знань студенти здійснюють за допомогою питань для самоконтролю.

Домашнє завдання з дисципліни “Правове регулювання банківської діяльності” виконується з метою закріплення та поглиблення теоретичних знань та вмій студента з навчального матеріалу, винесеного на самостійне опрацювання. Поряд із вивченням законодавства доречно вивчати і аналізувати також практику його реалізації, обставини і причини прийняття актів, які вивчаються, ставлення до них практиків і громадськості. Обсяг об’єктів порівняльного вивчення повинен бути максимально вичерпним. Вивченню підлягають насамперед чинні закони та інші нормативно-правові акти. До кола об’єктів вивчення можуть входити також відмінені і такі, що фактично втратили значення акти, проекти актів з відповідного питання.

Практичні завдання (задачі) мають своєю метою закріпити теоретичні знання студентів і головне – прищепити їм навички роботи з нормативними актами. Перш ніж приступити до розв’язання завдань, які відображають ситуації, з якими стикаються громадяни під час звернення до органів соціального захисту, студентам необхідно засвоїти теоретичні положення, пов’язані з окремими питаннями соціального забезпечення. Практичні завдання (задачі) необхідно виконувати у письмовій формі з розгорнутим мотивованим рішенням. При виконанні домашніх завдань студенти повинні продемонструвати вміння самостійно аналізувати конкретні ситуації, аргументовано відповідати на питання, поставлені в задачах, використовуючи відповідні закони та інші нормативні акти. Відповіді на поставлені в задачах питання повинні бути повними, обґрунтованими, необхідно не тільки вказати на можливі порушення чинного адміністративного й податкового законодавства, а й визначити наслідки такого порушення. При цьому необхідно посилалися на конкретні статті нормативних актів.

Важливим засобом у засвоєнні знань є написання рефератів. Написання реферату за заданою проблематикою необхідно починати з власного, добре продуманого вступу. У вступі визначається мета дослідження, з максимально можливою точністю встановлюються рамки теми, що підлягає розгляду, визначаються методи її дослідження. Він слугує перехідним містком до основного дослідження. В ньому повинно бути відображено практичне і теоретичне значення теми.

В основній частині роботи мова повинна йти перш за все про зміст досліджуваної проблеми. Наслідком проведеного дослідження можуть бути пропозиції щодо оптимізації адміністративного законо-

давства. У цьому випадку необхідно дати чітке обґрунтування того, чому саме таке рішення єдино правильне.

Робота повинна завершуватись висновками.

Критерії оцінювання самостійної роботи студентів:

- оцінка “відмінно” — студент повно і всебічно розкриває питання теми, винесені на самостійне опрацювання, вільно оперує поняттями і термінологією, демонструє глибокі знання джерел, має власну точку зору стосовно відповідної теми і може аргументовано її доводити;
- оцінка “добре” — загалом рівень знань студентів відповідає викладеному вище, але мають місце деякі упущення при виконанні завдань, винесених на самостійне опрацювання, обґрунтування неточні, не підтверджуються достатньо обґрунтованими доказами;
- оцінка “задовільно” — студент розкрив питання, винесені на самостійне опрацювання, в загальних рисах, розуміє їх суть, намагається робити висновки, але при цьому припускається грубих помилок, матеріал викладає нелогічно і не самостійно;
- оцінка “незадовільно” — студент не в змозі дати відповідь на поставлене запитання або відповідь неправильна, студент не розуміє суті питання, не може зробити висновки.

МАУП

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
дисципліни
“ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ БАНКІВСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ”

№ пор.	Назва змістового модуля і теми	Лекції	ПЗ	Сам. роб.
	Змістовий модуль I	10	7	22
1	Банківська система України, її роль у ринковій економіці	2	-	5
2	Банки і банківська діяльність	2	2	4
3	Правова основа діяльності Національного банку України	2	2	4
4	Правове регулювання діяльності комерційних банків	2	2	4
5	Правові основи банківських розрахунків	2	1	5
	Змістовий модуль II	12	7	23
6	Кредитні операції банків та їх правові основи	2	2	4
7	Правові основи механізму кредитування	2	-	4
8	Правові основи операцій банків з цінними паперами	2	2	4
9	Правове регулювання валютних банківських операцій	2	2	4
10	Міжнародні валютно-кредитні операції комерційних банків	2	1	3
11	Правове регулювання банківської діяльності розвинених країн	2	-	4
Разом годин: 81		22	14	45

ЗМІСТ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
з дисципліни
“ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ БАНКІВСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ”

Змістовий модуль I

Тема 1. Банківська система України, її роль у ринковій економіці

Питання для самоконтролю

1. Поняття, функції, та структура банківської системи України.
2. Зародження та еволюція банківської справи в Україні.
3. Питання функціонування банківської системи в Україні.

Практичні завдання

Підготуйте реферати на тему:

1. Методи побудови банківської системи України.
2. Відмінності правового положення банків і небанківських фінансово-кредитних установ.
3. Роль Національного банку України в реструктуризації банківської системи.
4. Шляхи формування банківської системи України.

Тестові завдання

1. Дайте визначення поняття “банківська система” – це:

- a) сукупність банків, банківських інститутів, фінансово-кредитних установ, що діють у межах єдиного фінансового механізму;
- b) система органів, що діють у сфері фінансової діяльності держави;
- c) сукупність кредитних відносин та інститутів, які організують ці відносини.

2. Банківська система в Україні є:

- a) дворівневою;
- b) трирівневою;
- c) багаторівневою.

3. Зазначте, який орган координує діяльність банківської системи в цілому:

- a) Верховна Рада України;

- b) Президент України;
- c) Кабінет Міністрів України;
- d) Національний банк України;
- e) Міністерство фінансів України.

4. Зазначте функції, що виконує Національний банк України:

- a) забезпечує стабільність гривні;
- b) здійснює емісію національної валюти;
- c) здійснює банківське регулювання та нагляд;
- d) правильні всі відповіді.

5. Зазначте, які функції виконує банківська система:

- a) трансформаційну;
- b) стабілізаційну;
- c) розподільчу;
- d) емісійну.

6. Зазначте фактори, що впливають на стійкість банківської системи:

- a) рівень капіталізації банків;
- b) ефективна законодавча база;
- c) недовіра вкладників до банків;
- d) низький рівень банківського менеджменту;
- e) ризиківана кредитна політика.

Література [1; 2; 4–7; 11; 13; 17; 22]

Тема 2. Банки і банківська діяльність

Питання для самоконтролю

1. Поняття та класифікація операцій, що здійснюються банками.
2. Види банківського проценту.
3. Правовий статус банків в Україні.
4. Поняття та правові засади банківської таємниці.
5. Нормативно-правові акти, що регулюють банківську діяльність.

Практичні завдання

Підготуйте реферати на тему:

1. Поняття банківської діяльності.
2. Класифікація банківських операцій.
3. Банківська таємниця: поняття та правові засади.
4. Нормативно-правова база, що регулює банківську діяльність.

Тестові завдання

1. Банк вважається створеним і одержує статус юридичної особи з моменту:

- a) реєстрації в Правлінні НБУ;
- b) прийняття рішення засновників про створення банку;
- c) підготовки установчих документів;
- d) формування статутного фонду;
- e) сплати за реєстрацію банку.

2. Зазначте умови, за яких Національний банк може відмовити в державній реєстрації банку:

- a) невідповідності установчих документів законодавству України;
- b) у разі порушення порядку створення банку;
- c) у разі порушення таємниці угоди про створення банку;
- d) незадовільного фінансового становища засновників банку.

3. Зазначте банки, що в Україні:

- a) державні;
- b) кооперативні;
- c) муніципальні;
- d) комерційні;
- e) земельні.

4. Зазначте заходи, які застосовує банк у випадку неповернення кредиту:

- a) стягнення штрафу з позичальника;
- b) вирішує питання про банкрутство позичальника;
- c) призначає тимчасову адміністрацію для управління цим суб'єктом;
- d) притягає керівників позичальника до кримінальної відповідальності;
- e) здійснює санацію боржника.

5. Чи можуть банки відкривати:

- a) філії;
- b) агентства;
- c) представництва;
- d) групи;
- e) асоціації.

6. Для проведення аудиту в банках слід мати:

- a) ліцензію;

- b) патент;
- c) сертифікат;
- d) свідоцтво про державну реєстрацію.

Література [1; 3–5; 13; 15; 17; 20]

Тема 3. Правова основа діяльності Національного банку України

Питання для самоконтролю

1. Поняття, правовий статус і характерні ознаки Національного банку України.
2. Основні завдання та функції Національного банку України.
3. Види операцій, які здійснює Національний банк України у межах своєї компетенції.
4. Контрольні та ліцензійні функції, аудит Національного банку України.
5. Управління готівковим грошовим обігом.
6. Організація розрахунків і бухгалтерського обліку.
7. Діяльність Національного банку України щодо операцій з валютними цінностями.
8. Організація банківської статистики.

Практичні завдання

Підготуйте реферати на тему:

1. Основні завдання та функції Національного банку України.
2. Види операцій, які здійснює Національний банк України.
3. Контрольні та ліцензійні функції Національного банку України.
4. Основні напрями діяльності Національного банку України щодо операцій з валютними цінностями.
5. Роль Національного банку України в організації банківської статистики.

Тестові завдання

1. Формою діяльності Національного банку України є:

- a) укази;
- b) вироки;
- c) положення;

- d) постанови;
- e) судові прецеденти.

2. Національний банк України є підзвітним:

- a) Кабінету Міністрів України;
- b) Верховній Раді України;
- c) Президенту України;
- d) Міністерству фінансів України;
- e) Державному комітету фінансового моніторингу.

3. Зазначте строк, на який обирається Голова Національного банку України:

- a) 5 років;
- b) 10 років;
- c) 4 роки;
- d) 3 роки;
- e) 2 роки.

4. Зазначте орган, який встановлює обов'язкові економічні нормативи:

- a) Міністерство економіки України;
- b) Кабінет Міністрів України;
- c) Міністерство фінансів України;
- d) Національний банк України;
- e) Фонд державного майна України.

5. Зазначте орган, який щорічно затверджує розподіл прибутку Національного банку України:

- a) Верховна Рада України;
- b) Міністерство фінансів України;
- c) Президент України;
- d) Кабінет Міністрів України;
- e) Державна податкова адміністрація України.

6. Назвіть керівні органи Національного банку України:

- a) Рада Національного банку України;
- b) Правління Національного банку України;
- c) Державна скарбниця України;
- d) Державний комітет тимчасового моніторингу.

Література [1; 2; 4; 5; 7–9; 15; 17; 18; 23]

Тема 4. Правове регулювання діяльності комерційних банків

Питання для самоконтролю

1. Поняття, правова природа та роль комерційних банків.
2. Класифікація комерційних банків.
3. Принципи діяльності комерційних банків.
4. Порядок реєстрації комерційних банків.
5. Види послуг комерційних банків.
6. Операції, що здійснюються комерційними банками.

Практичні завдання

Підготуйте реферати на тему:

1. Комерційний банк як суб'єкт банківської діяльності.
2. Види операцій, які здійснюються комерційними банками.
3. Документи, які необхідні для реєстрації комерційного банку.

Тестові завдання

1. Зазначте функції, що виконують комерційні банки:

- a) кредитування підприємств, держави і населення;
- b) здійснення розрахунків і платежів у господарстві;
- c) організація випуску і розміщення цінних паперів;
- d) створення платіжних засобів;
- e) довірче керування майном клієнтів.

2. Зазначте наслідки, що очікуватимуть комерційні банки, якщо вони порушуватимуть банківське законодавство:

- a) накладення штрафу на керівників банку;
- b) притягнення керівників банків до кримінальної відповідальності;
- c) ліквідація комерційного банку;
- d) відкликання ліцензії;
- e) призначення тимчасової адміністрації.

3. Назвіть органи управління акціонерним банком:

- a) загальні збори акціонерів;
- b) спостережна рада банку;
- c) правління банку;
- d) усі відповіді правильні.

4. Зазначте порядок встановлення ліміту готівки в касі:

- a) встановлюється підприємством самостійно;

- b) здійснюється банками;
- c) проводиться безпосередньо НБУ.

5. Активні операції банків – це:

- a) операції, за допомогою яких банки формують власний капітал;
- b) сукупність різних видів операцій – кредитних, розрахункових, довірчих та ін.;
- c) операції, за допомогою яких банки розміщують власний і залучений капітал;
- d) кредитні операції і такі, за допомогою яких банки формують свої ресурси.

6. Зазначте, яку назву має дозвіл, необхідний для здійснення банківської операції:

- a) патент;
- b) диплом;
- c) свідоцтво;
- d) сертифікат;
- e) ліцензія.

Література [1–3; 5; 6; 11; 14; 17; 19; 26]

Тема 5. Правові основи банківських розрахунків

Питання для самоконтролю

1. Поняття та зміст розрахункових відносин.
2. Порядок відкриття і закриття рахунків в установах банку.
3. Класифікація рахунків.
4. Правові форми безготівкових розрахунків.
5. Зміст договору банківського рахунку.
6. Міжбанківські розрахунки.
7. Здійснення розрахунків між банками різних держав.

Практичні завдання

Підготуйте реферати на тему:

1. Поняття та зміст розрахункових правовідносин. Види рахунків.
2. Порядок відкриття і закриття рахунка в установі банку.
3. Правові форми безготівкових розрахунків.
4. Зміст договору банківського рахунка і банківського вкладу.

Тестові завдання

1. Назвіть форми безготівкових розрахунків:

- a) платіжне доручення;
- b) акція;
- c) розрахунковий чек;
- d) банкнота;
- e) акредитив.

2. Зазначте документи, які подають до банку для відкриття поточного рахунка:

- a) картку зі зразками підписів осіб, яким надано право розпорядження рахунком;
- b) копію належним чином зареєстрованого статуту;
- c) копію свідоцтва про державну реєстрацію в органі виконавчої влади;
- d) висновок аудиторської організації про фінансове становище підприємства;
- e) засновницький договір.

3. Назвіть існуючі види рахунків:

- a) поточні;
- b) депозитні;
- c) анонімні;
- d) бюджетні.

4. Зазначте підстави закриття рахунків в установах банку:

- a) визначення юридичної особи фіктивною;
- b) скасування державної реєстрації юридичної особи;
- c) рішення органу, на який законом покладено функції щодо ліквідації або реорганізації підприємства;
- d) заява власника рахунка;
- e) всі відповіді правильні.

5) Зазначте, які розрізняють банківські платіжні картки:

- a) дебетові;
- b) корпоративні;
- c) кредитні;
- d) універсальні.

6. Зазначте реквізити, які має розрахунковий чек:

- a) назва чекодавця та його реквізити;
- b) призначення платежу;
- c) місце складання чека;

- d) ідентифікаційні коди чекодавця та чекодержателя;
- e) підписи чекодавця.

Література [1; 2; 6–8; 11; 12; 15; 17; 23; 25]

Змістовий модуль II

Тема 6. Кредитні операції банків та їх правові основи

Питання для самоконтролю

1. Поняття, правова природа та види банківського кредитування.
2. Принципи банківського кредитування.
3. Поняття та зміст кредитних правовідносин.
4. Укладення кредитних договорів.

Практичні завдання

Підготуйте реферати на тему:

1. Поняття, призначення та класифікація банківських кредитів.
2. Поняття та зміст кредитних правовідносин.
3. Напрями вдосконалення кредитних відносин в Україні.
4. Зміст договору банківської позички.

Тестові завдання

1. Дайте визначення поняття “кредит” — це:

- a) кошти та матеріальні цінності, які надаються резидентами або нерезидентами у користування юридичним або фізичним особам на визначений строк під відсоток;
- b) грошові кошти або інші речі, визначені родовими ознаками, що передаються у власність позичальнику, які повинні бути повернутими позикодавцеві в такій самій сумі коштів або такій самій кількості речей такої самої якості;
- c) передача безоплатно речей однією стороною другій стороні для користування протягом встановленого строку.

2. Зазначте принципи банківського кредитування:

- a) строковості;
- b) забезпеченості;
- c) зворотності;
- d) платності;
- e) безумовності.

3. З наведених варіантів виберіть правильну відповідь. За формою кредит буває:

- a) лізинговий;
- b) комерційний;
- c) іпотечний;
- d) споживчий.

4. Короткостроковим є банківський кредит, який видається на строк:

- a) 2 роки;
- b) 12 місяців;
- c) 6 місяців;
- d) 3 роки.

5. До кредитної системи України належать:

- a) Національний банк та комерційні банки;
- b) банківська система та небанківські фінансово-кредитні установи;
- c) банківська система та фінансові органи.

Література [1; 2; 4; 6; 10; 13; 14; 19; 21]

Тема 7. Правові основи механізму кредитування

Питання для самоконтролю

- 1. Правове забезпечення повернення кредиту.
- 2. Контроль за виконанням кредитних договорів.
- 3. Напрями вдосконалення кредитних відносин в Україні.

Практичні завдання

Підготуйте реферати на тему:

- 1. Порядок видачі та погашення кредиту.
- 2. Правове забезпечення повернення кредиту.
- 3. Контроль за виконанням кредитних договорів.
- 4. Механізм взаємозв'язку між банком і позичальником.

Тестові завдання

1. За строками погашення кредити поділяють:

- a) у розстрочку;
- b) достроково (за вимогою кредитора або за заявою позичальника);
- c) у гарантійний строк.

2. Залежно від забезпеченості кредити поділяють на:

- a) забезпечені заставою;
- b) бланкові;
- c) гарантійні;
- d) з іншим забезпеченням (поручительство, свідоцтво страхової організації).

3. Назвіть способи забезпечення кредиту:

- a) гарантії;
- b) товарні запаси;
- c) нерухоме майно;
- d) приватизаційні папери.

4. Дайте визначення поняття “банківська гарантія”:

- a) доручення банку-гаранта за свого клієнта;
- b) спосіб забезпечення зобов'язань за договором;
- c) фінансова операція у вигляді платежу;
- d) форма забезпечення сплати боржником певної суми.

5. Зазначте, який зміст кредитного договору:

- a) права й обов'язки банку і позичальника;
- b) об'єкти кредитування та розмір кредиту;
- c) майнова відповідальність сторін;
- d) всі відповіді правильні.

Література [1–4; 6; 12; 14; 17; 22]

Тема 8. Правові основи операцій банків з цінними паперами

Питання для самоконтролю

- 1. Види цінних паперів.
- 2. Форма цінних паперів.
- 3. Право власності на цінні папери.
- 4. Комісійна, посередницька та комерційна діяльність з цінними паперами.
- 5. Вексельні операції, пасивні операції (з власними ощадними сертифікатами й облігаціями), активні операції (з облігаціями, вкладення в статутні фонди інших підприємств), депозитна діяльність.
- 6. Обіг цінних паперів.

Практичні завдання

Підготуйте реферати на тему:

1. Поняття цінних паперів.
2. Операції банків з цінними паперами власної емісії.
3. Операції банків з цінними паперами інших емітентів.
4. Правова природа довірчих операцій комерційних банків.

Тестові завдання

1. Емітентами цінних паперів виступають:

- a) держава, в особі уповноваженого органу;
- b) юридичні особи;
- c) органи місцевого самоврядування;
- d) фізичні особи.

2. Цінні папери закріплюють право її власників на виплату доходу у вигляді дивідендів або відсотків:

- a) акція;
- b) облігація;
- c) чек;
- d) вексель.

3. До професійних учасників, які діють на ринку цінних паперів, належать:

- a) зберігачі;
- b) саморегулюючі організації;
- c) реєстратори;
- d) фондова біржа;
- e) фінансові органи.

4. З наведених варіантів виберіть неправильну відповідь. Види акцій:

- a) привілейовані;
- b) переказні;
- c) на пред'явника;
- d) іменні.

5. З наведених варіантів виберіть неправильну відповідь. До цінних паперів не належать:

- a) акція;
- b) облігація;
- c) вексель;
- d) сертифікат;
- e) чек.

6. Фондова біржа набуває прав юридичної особи з моменту державної реєстрації:

- a) місцевою державною адміністрацією;
- b) Національним банком України;
- c) Державною комісією з цінних паперів та фондового ринку;
- d) саморегулюючою організацією;
- e) Національним депозитарієм.

Література [1–3; 5; 15; 17; 19; 20; 24]

Тема 9. Правове регулювання валютних банківських операцій

Питання для самоконтролю

- 1. Правовий режим валютних операцій в Україні.
- 2. Залучення та розміщення валютних коштів, операції з міжнародних розрахунків.
- 3. Форми міжнародних розрахунків.
- 4. Банки як агенти валютного контролю.

Практичні завдання

Підготуйте реферати на тему:

- 1. Поняття валютних операцій.
- 2. Ліцензування валютних операцій.
- 3. Порядок ведення рахунків в іноземній валюті.

Тестові завдання

1. Зазначте органи держави, які здійснюють валютний контроль:

- a) Кабінет Міністрів України;
- b) Національний банк України;
- c) Державна митна служба;
- d) Антимонопольний комітет України;
- e) Державний комітет фінансового моніторингу.

2. Зазначте повноваження Національного банку України в сфері валютного регулювання:

- a) видає і відкликає ліцензії на здійснення операцій з валютними цінностями;
- b) затверджує Державний валютний фонд;
- c) встановлює ліміти відкритої валютної позиції для банків;
- d) виступає розпорядником валютних фондів.

3. В Україні діє правовий режим валютного регулювання:

- a) режим державної валютної монополії;
- b) режим валютних обмежень;
- c) режим вільноконвертованої валюти.

4. До повноважень Кабінету Міністрів України в сфері валютного регулювання належать:

- a) участь у складанні платіжного балансу України;
- b) забезпечує формування і виступає розпорядником Державного валютного фонду України;
- c) скасування ліцензій на здійснення валютних операцій;
- d) визначення структури валютного ринку України.

Література [1–3; 5–9; 16; 23; 25]

Тема 10. Міжнародні валютно-кредитні операції комерційних банків

Питання для самоконтролю

1. Поняття та форми міжнародних розрахунків: банківський переказ, документарне інкасо, документарний акредитив.
2. Міжнародні кредитні операції.
3. Діяльність МБРР.
4. Комерційні банки як суб'єкти міжнародних валютних операцій.
5. Діяльність МВФ.

Практичні завдання

Підготуйте реферати на тему:

1. Комерційний банк як суб'єкт валютно-кредитних відносин.
2. Міжнародні операції комерційних банків: розрахункові, кредитні, валютні.

Тестові завдання

1. Зазначте, чи повинні мати учасники валютного ринку ліцензії на здійснення валютних операцій:

- a) так;
- b) ні.

2. До об'єктів валютних правовідносин належать:

- a) валюта України;
- b) іноземна валюта;

- c) цінні папери;
- d) банківські метали;
- e) усі відповіді правильні.

3. Зазначте санкції, які застосовуються за порушення валютного законодавства:

- a) штрафи;
- b) позбавлення ліцензій;
- c) обмеження волі;
- d) громадські роботи

4. До порушень валютного законодавства належать:

- a) відсутність звітності про валютні операції;
- b) здійснення валютних операцій з порушенням встановленого порядку;
- c) порушення порядку декларування валютних цінностей;
- d) порушення порядку сплати податкових платежів за зовнішньоекономічними операціями.

Література [1–5; 11; 13; 14; 18; 19; 26]

Тема 11. Правове регулювання банківської діяльності розвинених країн

Питання для самоконтролю

1. Сутність правового регулювання банківської діяльності.
2. Правова регламентація банківської діяльності в розвинених країнах.
3. Організація та функціонування банківських систем розвинених країн.
4. Інститут банківської таємниці в зарубіжному законодавстві.

Практичні завдання

Підготуйте реферати на тему:

1. Банківська система Великобританії, її характеристика.
2. Особливості побудови банківського нагляду у розвинених країнах.
3. Законодавство про банківську таємницю у розвинених країнах.
4. Відповідальність за розголошення банківської таємниці у розвинених країнах.

5. Структура банківської системи Росії.
6. Особливості побудови Федеральної Резервної системи США.

Тестові завдання

1. Банківське право в зарубіжних країнах є:

- a) самостійною галуззю права;
- b) має комплексний характер;
- c) перебуває у постійній взаємодії та взаємному впливі;
- d) всі відповіді правильні.

2. Кредитна система — це система кредитно-фінансових інститутів, які акумулюють вільні грошові капітали юридичних і фізичних осіб і надають їх в позичку позичальникам. Кредитна система включає:

- a) центральні банки;
- b) спеціалізовані та небанківські фінансово-кредитні установи;
- c) державні й фінансові органи.

3. До спеціалізованих фінансово-кредитних установ належать:

- a) жиробанки;
- b) пенсійні фонди;
- c) лізингові, факторингові та інвестиційні компанії;
- d) каси взаємодопомоги;
- e) ощадні інститути.

4. Назвіть країни, в яких банківський нагляд здійснюють:

- a) центральні банки;
- b) центральні банки разом з іншими органами;
- c) інші спеціальні органи.

5. До організаційної структури Федеральної резервної системи США входять:

- a) Рада Керуючих ФРС, 12 федеральних резервних банків та комерційні банки;
- b) Рада Керуючих ФРС, Контролер грошового обігу і Федеральна корпорація страхування депозитів;
- c) Рада Керуючих ФРС та спеціалізовані кредитні інститути.

6. Кредитна система Росії включає:

- a) Центральний, Ощадний та комерційні банки;
- b) Центральний банк, банківську систему та небанківські фінансово-кредитні інститути;
- c) Банківську систему та фінансові органи держави.

7. Комерційні банки Росії здійснюють такі операції:

- a) пасивні та активні операції;
- b) з формування ресурсів, розрахункові операції та операції з цінними паперами;
- c) залучення грошових вкладів, здійснення розрахунків, випуск платіжних документів та цінних паперів.

Література [13; 15–17; 19; 22; 25; 26]

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Поняття та види банківських операцій.
2. Види банківського проценту.
3. Правовий статус банків в Україні.
4. Правова база банківської діяльності.
5. Основні функції Національного банку України.
6. Види операцій, які здійснює Національний банк України.
7. Контрольні функції Національного банку України.
8. Ліцензійні функції Національного банку України.
9. Управління готівковим грошовим обігом, яке здійснює Національний банк України.
10. Організація розрахунків і бухгалтерського обліку, що здійснює Національний банк України.
11. Діяльність Національного банку України щодо операцій з валютними цінностями.
12. Національний банк України як організатор банківської статистики.
13. Поняття та класифікація комерційних банків.
14. Принципи діяльності комерційних банків.
15. Види операцій, які здійснюють комерційні банки.
16. Порядок реєстрації комерційних банків.
17. Поняття та зміст розрахункових правовідносин.
18. Порядок відкриття рахунка в установі банку.
19. Процедура закриття рахунка в установі банку.
20. Характеристика розрахункового документа.
21. Класифікація рахунків.
22. Правові форми безготівкових розрахунків.
23. Зміст договору банківського рахунка.
24. Характеристика договору банківського вкладу.
25. Виникнення та еволюція банківської системи.

26. Ризик при кредитуванні та методи його подолання.
27. Банківський капітал та його роль у процесі становлення банківської системи України.
28. Функціональне призначення банків.
29. Механізм погашення кредитів і процентів за них.
30. Організація та створення комерційних банків.
31. Види операцій комерційних банків.
32. Законодавча база функціонування банківської системи.
33. Роль і функції Центрального банку у фінансово-кредитному механізмі ринкової економіки.
34. Правові основи видачі позик.
35. Види банківських кредитів.
36. Комерційний банк як суб'єкт валютно-кредитних відносин.
37. Становлення та структура банківської системи.
38. Поняття забезпечення та страхування кредитування.
39. Активні операції.
40. Основні документи при наданні кредитів.
41. Емісія державних цінних паперів.
42. Пасивні операції комерційних банків.
43. Міжнародні операції комерційних банків: розрахункові, кредитні та валютні.
44. Роль Центрального банку в регулюванні діяльності комерційних банків.
45. Банківська діяльність, її правовий режим і методи.
46. Джерела банківського права.
47. Правовий статус і функції комерційних банків.
48. Депозитарна діяльність.
49. Обслуговування обігу цінних паперів.
50. Комерційна та банківська таємниця.
51. Механізм забезпечення виконання кредитних зобов'язань.
52. Фінансові та інші звіти комерційного банку.
53. Правовий режим готівкових розрахунків.
54. Форми та підстави ліквідації банків.
55. Міжбанківські розрахунки.
56. Поняття та види банківських кредитів.
57. Принципи банківського кредитування.
58. Поняття та зміст кредитних правовідносин.
59. Характеристика договору банківської позички.
60. Порядок видачі та погашення кредиту.

61. Правове забезпечення повернення кредиту.
62. Контроль за виконанням кредитних договорів.
63. Механізм взаємозв'язку між банком і позичальником.
64. Напрями вдосконалення кредитних відносин в Україні.
65. Поняття та види цінних паперів.
66. Операції банків з цінними паперами власної емісії.
67. Зміст договору купівлі-продажу цінних паперів.
68. Поняття та види міжнародних розрахункових операцій.
69. Види міжнародних кредитних операцій.
70. Банківський переказ.
71. Документарне інкасо.
72. Документарний акредитив.
73. Комерційні банки як суб'єкти міжнародних валютних операцій.
74. Характеристика діяльності МВФ.
75. Характеристика діяльності МБРР.
76. Загальна характеристика Закону України “Про банки і банківську діяльність”.
77. Банки як агенти валютного контролю.
78. Нормативи діяльності банків.
79. Пасивні банківські операції.
80. Активні банківські операції.
81. Основні документи при наданні кредиту.
82. Вимоги до установчих документів комерційного банку.
83. Вимоги до формування статутного фонду комерційного банку.
84. Форми та підстави ліквідації комерційного банку.
85. Вимоги до оформлення розрахункових документів.
86. Сутність, види та оформлення кредитних правовідносин.
87. Застава та її види. Вимоги до договору застави.
88. Комерційна та банківська таємниця.
89. Статут комерційного банку.
90. Сутність і роль банківської діяльності.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. Закон України “Про банки і банківську діяльність” від 20.03.91, із змінами і доповненнями // Відомості Верховної Ради України. — 1991. — № 25.

2. *Закон України “Про Національний банк України”* від 20.05.99.
3. *Закон України “Про цінні папери і фондову біржу”* від 18.06.91, із змінами і доповненнями // Відомості Верховної Ради України. — 1991.
4. *Закон України “Про порядок здійснення розрахунків в іноземній валюті”* від 23.09.94 // Уряд, кур’єр. — 1994.
5. *Закон України “Про державне регулювання ринку цінних паперів України”* від 30.10.96 // Відомості Верховної Ради України. — 1996. — № 51.
6. *Про заходи щодо скорочення готівкового обігу*: Указ Президента України від 12.06.93 // Уряд, кур’єр. — 1993. — 15 черв.
7. *Про вдосконалення валютного регулювання*: Указ Президента України від 22.08.94 // Уряд, кур’єр. — 1994. — 27 серп.
8. *Про систему валютного регулювання і валютного контролю*: Декрет Кабінету Міністрів України від 19.02.93 // Відомості Верховної Ради України. — 1993. — № 17.
9. *Тимчасове положення про порядок створення, реєстрації комерційних банків і здійснення нагляду за їх діяльністю*: Затв. Правлінням Національного банку України від 17.07.92 // Регулювання банківської та інвестиційної діяльності в Україні: Збірник. — К., 1995. — Вип. 1.
10. *Інструкція про порядок відкриття розрахункових, поточних та бюджетних рахунків в установах банків*: Затв. постановою Правління Національного банку України // Уряд, кур’єр. — 1995. — № 16.

Додаткова

11. *Агарков М. М.* Основы банковского права: Курс лекций. — М., 1994.
12. *Банківська енциклопедія* / За ред. А. М. Мороза. — К.: Ельтон, 1993.
13. *Банковское право* / С. И. Кумок. — М., 1994.
14. *Банківська статистика* / А. В. Головач, В. Б. Захожай, Н. А. Головач. — К.: МАУП, 1999.
15. *Бугулов В. М., Бугулова Т. В.* Національний банк та його операції. — К.: МАУП, 1997.
16. *Вступ до банківської справи* / За ред. М. З. Савчука. — К., 1998.
17. *Гетьман В. П., Килимник Ю. В.* Національний банк в системі влади. — К., 1997.

18. *Дзюблук О. В.* Комерційні банки в умовах переходу до ринкових відносин. — Тернопіль, 1996.
19. *Ефимова Л. Г.* Банковское право. — М.: БЕК, 1994.
20. *Зюнькін А. Г.* Фінансове право. — К., 1999.
21. *Калина А. В., Кошечев А. А.* Работа современного коммерческого банка. — К.: МАУП, 1997.
22. *Костюченко О. А.* Банківське право. — К.: МАУП, 1998.
23. *Попович В. М.* Правові основи банківської справи та її захист від злочинних посягань. — К., 1994.
24. *Ухтуев Г. А.* Банковское право. — М., 1990.
25. *Фінансове право.* — Харків: Консум, 1998.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	3
Тематичний план дисципліни “Правове регулювання банківської діяльності”	6
Зміст самостійної роботи з дисципліни “Правове регулювання банківської діяльності”	7
Питання для самоконтролю	23
Список літератури	25

Відповідальний за випуск	<i>А. Д. Вегеренко</i>
Редактор	<i>Л. С. Тоболіч</i>
Комп'ютерне верстання	<i>М. А. Лисенко</i>

Зам. № ВКЦ-3714

Підп. до друку 15.01.09. Формат 60×84/16. Папір офсетний.
Друк ротатійний трафаретний.

Ум. друк. арк. 1,62. Обл.-вид. арк. 1,47. Наклад 30 пр.

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)

03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП

ДП «Видавничий дім «Персонал»

03039 Київ-39, просп. Червонозоряний, 119, літ. ХХ

*Свідоцтво про внесення до Державного реєстру
суб'єктів видавничої справи ДК № 3262 від 26.08.2008*